

Redactiunea

se affia in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decatu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii tramisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
 Pre trei lune 2 fl. v. a.
 Pre siesse lune 4 „ „
 Pre annulu intregu 8 „ „
 Pentru Roman'a:
 Pre intregu 24 Fr. = 24 Lei n.
 Pre 3 — 12 „ = 12 „ „
 Pre 6 — 6 „ = 6 „ „
 Pentru 6 „ „ „ „ „ „
 10 cr. de linia, si 30 cr. de timbrale
 pentru fiecare-cara publica. a separatu.
 In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 31 Ianuarie 1876.

12 Februarie

Certele familiari intre cumnatii din

Cis-si Transilvania incetasse pre unu timp, inse armistitiulu avu scurta durata, cate-va dille numai, papa candu amiciei-inimicii de d'in coce de riulu Lait'a si-ingropara mortulu; avura ce e dreptu Vinnezii si delicateti'a d'a, consacra panegirice repasatului, care facandu patriei salle servitie, fece totodata bune servitie si cumnatiloru nemti de preste riu, dar aci s'au terminatu sentimentalitatea, era acum Viennezii reincepura pre cord'a „frate de frate dar brandi'a e pre bani.“ Amaritiunea lor e cu atatu mai mare, cu catu se paru a fi presentitu ca ministeriulu lui Auersperg ar fi cessu in fine, pretensiuniloru Unguresci. Cellu pucinu acesta scire se respndi prin mai multe d'uarie. De ocandata nu potemu neci se afirmamu, neci se negamu faptulu, pentru ca scirea este forte prospeta si ministrii ung. (Tisza si Szell) abia ce sosira la Viena'a, prin urmare numai preste cate-va dille se va cunosce deca scirea este adeverata seu ha. De altmintrea numai unu actu de dreptate si de ecitate ar fi cederea d'in partea Nemtiloru Austriaci, pentru ca Ungaria, prin inferioritatea comerciului si industriei salle este destullu de tributaria Austriei, fara ca se pota supporta mai de parte vetemarea intereselor salle materiali inca si prin aservirea vamale si a bancei. Ungaria numai cu ruin'a sa ar cede se continue in relatiunile actuali a celloru doue cestiuni, pre candu Austriacii cedendu, perdu numai d'in castigulu ce si-lau sciutu trage in partea lor pre socotel'a Ungariei, va se dica: unu castigu ce cu dreptulu nu li compete si nu-lu potu conservá fara a comitte usurpatiune fortata.

• Cestiunea orientala, dupa dispositiunea Portei, care au manifestatu aplecare d'a se accomoda vointiei poteriloru espressa in not'a lui Andrassy, se pare a fi intratu in stadiulu deslegarii pacifice, si ca insurrectiunea se va termina fara interventiu; dar numai se pare, ca-ci de si Russia este d'impreuna cu Prussia urdtori'a si spriginitori'a proiectului de reforme formulatu de cancellariulu Austriei, contele Andrassy, — dins'a totu-si, prin agentii sei, luca neincetatu a tene in agitatie poporatiunile slave alle Turciei si incuragieza pe Serbi si Muntenegrii. Acest'a o spunu correspondinti, cari se affia in faci'a locului, afirmandu, ca in Bulgari'a inca furnica agentii russesci, cari pregatescu in moda sistematicu si pre Bulgari la insurrectiune, adaugandu totodata, ca pentru acestu scopu comitetulu revolutiunariu bulgaru d'in Bucuresci se ingrisesce pentru tote celle trebuincioase. Lucru de necreditu nu este, ca-ci acest'a e politic'a tradicionale a Russiei in Orientu. De alta parte inca, in sa-si purcederea mariloru poteri, cari sunt deplinu conscie faptei lor, prin ame-

steculu lor, luca spre ruin'a Turciei, manandu ap'a pe mor'a Russiei, de ora ce nu se pote conte, sta ca prin not'a lui Andrassy se nemicesce acellu paragrafu allu tractatulu de Paris, care opresce interventiu mariloru poteri in affairile interne alle Turciei, deca elle totu-si au intrevenitu, atunci evidentu este, ca marile poteri tindu la dissolutiunea imperiului turcescu. Celebrulu publicistu francezu Lemoine, prea bine observa in d'uariulu „des Debats“ ca not'a lui Andrassy insemna interventiu diplomatica, dupa care trebuie se urmeze interventiu militare, si adauge: ca Franci'a nu are neci unu interessu d'a impedece d'asolverea Turciei. Asia este, ba potemu dice, ca neci unu poporu in Europ'a nu are interessu d'a impedece acesta dissolutiune, dar staturile Europei, si emineminte Franci'a, trebuie se aiba mare interessu ca abominabilei dominatiuni turcesci se nu se substituesca infricosiat'a stapanire moscalesca. A se inlatura eventualitatea acestei calamitati europone, jace in interessulu generale allu civilizatiunei si in interessulu speciale allu libertatii poporeloru d'in Orientulu Europei. Desinteressarea Franciei si egoismulu Angliei ar contribui in acestu casu a saturá numai nesatfosele porniri alle Russiei, caroru-a cu anevoiu li-s'ar mai pote pune stvila, candu ar stringe in braciele salle de Briareu si ar amenintia cu inghitire alte parti alle Europei inspaimentate. Deca inse nepesarea seu mai bine invoirea Franciei cu planulu poteriloru nordice pentru incetarea dominatiunei turcesci in Europ'a denota ca aceea invoire s'au castigatu cu conditiunea dea redica poporatiunile crestine prin constituirea lor in staturu independinte, atunci firesce temerile ar disparé si n'am avé decatu se applaudemu la fericita deslegare a cestiunei orientale, dar de si ni place a crede ceea ce dorimu, vai ce greu ni vine a crede in atat'a desinteressare si generositate a poteriloru nordice, si cu atatu mai pucinu in a Moscovitului, ca-ci lupulu si-schimba perulu, dar nu si nara vulu reu (rapacitatea.)

In Romani'a, essacerbatiunea in contra guvernului au ajunsu la punctulu de culminatiune, ministeriulu lui Catargiu, combatutu d'in tote partile, au inceputu a clatiná, mai allesu de candu dl. Vas. Boierescu au essitu d'in sinulu collegiloru sei, de atunci s'au observatu unu felu de actiune subsapatoria, adeca mai multu occulta, ca-ci de si dsa in publicu sustienea ministeriulu, d'in care facusse parte, cati-va anni, firesce precum sustiene funca pre cellu spendiuratu, totu-si loviturile de gratia ce dsa impartia cu finetia diplomatica unui-a d'intre membrii cabinetului, nu gressiau tinent'a, isbindu in intregu ministeriulu si urmarea fuse, ca acestu-a in fine demisiuná dupa blamulu datu dlui Maiorescu. Senatulu inse, pricependu pote

intentiunea, se reculesse iute si votandu incredere dlui Catargiu, aestu-a remase la potere, ttenendu pre unii d'intre collegi, si substituindu cu altii pre cei deveniti impossibili. — Dl. Boierescu nu si-au ajunsu asta data scopulu si pote ca neci nu-lu va ajunge, pentru ca manoperele dsalle in doue directiuni de a submina ministeriulu actualu si de a departa de la potere pre cei mai redutabili, rivali, spre a deveni singuru possibile au deschis u ochii respectiviloru. D'uariulu „Press'a“ organulu dlui V. Boierescu, d'in momentulu de candu acestu-a nu mai este membru allu consiliulu ministeriale, intr'unu lungu sfru de articli, sub titlu de „Mosaicu Politicu“ prin felu de felu de citatiuni d'in osebite d'uarie, ce servisse candu va de organe a partiteloru politice, cari se perondasse la potere, cerca a compromitte mai allesu pre acei corifei politici, de a caroru venire la potere se teme mai de aproape. Dl. Cogalniceanu si I. Ghica paru a fi in prim'a linia periculosi si, dlui Boierescu deci intrega bateri'a tunurilor este indreptata in contra acestoru-a, spre a-i compromitte si a-i face impossibili nu atatu in aintea natiunei, carea cunoaste bine pre omenii sei, catu mai allesu inaintea Domnitoriului, pre care fia care partita, ajungandu la potere, au cercatu a-lu infascina prin tote mediulocele. Cabinetulu cellu negru s'au servitu si leappucature illoiale, punendu man'a pre correspondentie private ce s'au urmatu intre. dl. I. Ghic'a si unu fostu ministru turcu de vechiu calibru, dar d'in intemplanie, in locu de comploturi descoperite in contra natiunei, s'au ivitu unu ridiculus mus.

Staruintiele d'a tere in noroiu pe toti omenii de reputatiune, cu scopulu egoisticu d'a appare singuru curatu si prin urmare singuru mare si nepetatu, au produsu si voru produce pururea izolarea respectivului. Nu acest'a pote fi missiunea omeniloru de statu a Romaniei, ci de a se grupa toti in giurulu tronului si de a lucra in intillegere pentru prosperarea natiunei si a patriei romane.

In cercurile militari d'in Vienn'a e latita parerea, ca planulu de reforme allu lui Andrassy nu se pote essecuta fara de occuparea Bosniei. Impregiurarele paru a confirma acesta parere. — Cumca se pregatesce ce-va strordinariu, se vede si de acolo, ca dupa cum se scrie d'in Vienn'a, d'uariulu d'aici „K. N.“ intre prefectur'a militare de la Gratiu si intre ministeriulu de resbellu s'au desvoltatu correspondentia forte viua. Se pote dice ca Capulu statului generalu d'in Gratiu si-plinesce mai totu timpulu cu calletoriele intre Gratiu si Vienn'a.

Nu s'au potutu trece mai departe neobservatu, ca de currendu se speduire in Dalmatia 48,000 culcusiuri (paturi) de castre si 4 batterie de tunuri la Lo-

gosiu. Mai batetoriu este, ca regimentulu de callaria, ce se affia in garnisona la Klagenfurt, au primitu ordine de plecarea la Sissek.

Inca cate-va date caracteristice: prefectur'a forteretiei de Essek au primitu ordine d'a face dispusetiuni, ca spre reinfortiarea garnisoni d'acolo, se pregatesca incaperi pentru 8000 fetiori. Regimentulu de pedestrasi Nr. 39. (Mareduce Alexis) care inainte cu 4 lune fusese translocatu de la Vienn'a la Essek, pleca in lun'a acest'a la Brodi. Prefectur'a mil. gener. d'in Zagrabia au substernutu la 13. Dec. a. tr. ministeriulu de resbellu unu memorialu d'impreuna cu planurile si preliminariele speselor pentru intarirea si inarmarea forteretieloru de la Petruvaradinu, Essek, Brod si Gradiaca.

Aceste sciri provenitorie d'in fonte autenticu, pentru a caroru adeveru correspondintele scrie ca primesce raspunderea, — dovedescu apriatu, ca occuparea Bosniei s'au luat in combinatiune. —

De la Camer'a Deputatiloru Ungariei avemu se inregistramu d'in lucrarile septemanei trecute, ca s'au discutatu proiectulu de lege relativu la

monopoliu. — nu mai multe dille, in fine se primi: in sied. de luni, ministru de comunicatiune presentá proiectulu de lege relativu la imprumutulu cãliloru ferrate, caroru-a statulu garanteza cametele si se affia in lipsa d'a poté face investitiuni. — In sied. de Joui, dupa ce se ceti raportulu comisiunii numite pentru solennitatea ingropatiunii lui Deacu, ministru presiedinte Tisza presentá proiectulu de lege relativu la inarticularea memoriei lui Franciscu Deacu. — In acesta sied. se promulgá legea sancinata, relativu la emisiunea jumetatii a dou'a a imprumutulu de rente, apoi se alesse unu membru in comisiunea mailitare si s'au continuatu desbaterea speciale a legii despre formalitatile testamintelor, inceputa mai nainte. Preste totu precum am observatu si alta data discussiunile, de si ici colo a supr'a cutarei §. se incingu mai lunge, dar nu sunt animate, neci nu essu d'in uniformitatea ce le caracterizeza de la inceputulu fusiunei, adeca decandu partid'a guvernului e atãtn de mare, — era fractiunile opozitiunii forte neinseminate si prin numeru si prin capacitati, mai allesu de candu Sennyey nu ica parte la desbateri si pare a se fi retrassu pre unu timp, indelungatu, currendu concediu pre 6 septemaze. — Proiectulu de lege relativu la perennarea memoriei lui Deacu contine urmatorii patru garagrafi.

1. §. Meritele lui Deacu, castigate prin servitiile facute patriei intr'unu lungu sfru de anni se inarticuleza in lege.

2. §. Guvernulu se insarcina a face dispusetiunile pentru a se redica prin colecte lui Deacu, in capital'a tierrei, monumentu demnu de dinsulu.

3. §. Guvernulu are să facă în fața camerei, până la terminarea monumentului, portu ambelor camere despre dispozițiile luate, rezultatele lor și despre monumentului.

4. §. Această lege intră în vigoare după promulgare, întru ministeriului. Trecerea ei se învârtă în Camera. Secțiunea 4 și 5 feceră în mod modificatiuni, era sect. 6 și în art. 1 în art. 1. Legea relativă la redacția monumentului.

ROMANIA,

Despre *relatiunile Romaniei cu Port'a* d'fuarului ung. „Kelet Népe” — care avându în fruntea Redacțiunii sale pre-cunoscutul Kállay, fostu consulu austr. în Serbi'a, — publica mereu d'in — și despre principatele danubiane felu de felu de sciri, menite a face sensatiune, — asiá într'unulu d'in nri sei mai recinti, publica unu articlu de fondu, care contine urmatoriile lucruri interesante — Port'a, — d'ice „K. N.” — aflându-se în mare lipsa de bani au cerutu guvernului Romaniei ca să-i platesca *anticipativu* tributulu annuale (60 mii galbini = 200 mii lei). Guvernulu Romaniei ar fi respunsu la acest'a, că nu numai *anticipativu nu, dar da felu nu va plăti* Caus'a pentru care nu vre să platesca guvernulu Romaniei o spune precum urmeza. Port'a pentru acestu tribut s'au obligatu (candu cu capitulatiunile) la unu contra-servitiu, adica d'a protege și aperi Romani'a în contr'a ori carui inamicu esternu. Acum se adevărează înse că Port'a e nepotinciosă d'a se aperi pe sine în contr'a unei mize insurrecțiuni. prin urmare, Romani'a nu pote accepta la *o impregiurare vre o impregiurare* vi-guroasă d'in partea Portei. — Guvernulu Romaniei declara (mai de parte, că i-se pare *suspecta* impregiurarea, că Port'a concentrează ostiri la Vidinu, deci guvernulu Romaniei va chiamă sub arme rezervele și unu corpu de armata se va trimite la marginile terrei. În nrma *not'a* declara, că Romani'a, ca statu *independentu* nu va permite neci unei armate straine ocupatiunea teritoriului romanescu, ba neci trecerea preste ellu, ci este resoluta a se oppune cu tota energi'a, unei asemenea încercari.

Câta autenticitate se pote atribui acestoru impartișiri d'in organulu dlui ex-consule, noi nu potemu sci, acest'a se pote sci mai bine la București; probabilitatea este, dar trebuie să observăm că Dl. Kállay, dedatu, precandu era consule, a face multa sfara, că publicitatea să se ocupe mereu de dsa, continua acesta manopera și că publicistu. — De altminte, de va fi adevăratu că guvernulu Romaniei au refusat tributulu sub pretestu, că Port'a nu o mai pote protege și aperi, fiindu nepotinciosă a se aperi pe sine, acesta declaratiune de si e unu adevăru de multu recunoscutu de tota Europ'a, Port'a înse ar fi consideratu-o dreptu insultare, d'in care în situatiunea presinte, atatu de incerta, — s'ar potē nasce grele complicatiuni. — Port'a de multu nu mai e în stare a se aperi pe sine, și însa-si stă sub protectiunea (rivalității) marilor poteri, acest'a o scieă de multu guvernulu Romaniei, și daca si-a alesu chiaru acum timpulu oportunu pentru refuzarea tributului, trebuie să are la spate, sprijinitori puternici, cari, dorere, i-au lip-

candu Port'a, că unu perfidu episcopu, instrainasse d'in teritoriulu principatelor romane puse sub protectiunea și aperiarea ei, parti considerabile că Bessarabi'a, Bucovin'a și jumetate d'in banatul Severinului.

Despre istoria creditului straordenariu cerutu de Dl. Florescu, ministru de resbellu allu Romaniei, — diariulu „Pest. Lloyd” publica o corresponsintia d'in București, cu dat'a 5 Febr. a. c. în care sa cuprindu mai multe amenunte seriose și umoristice. Asiá corresponsintele d'ice: „că la începutu, înca înainte de serbatorile Craciunului, candu dl. ministru de resbellu era atâtu în camera câtu și în senatu, impinsu, asiá d'icandu la înarmare straordinaria și candu apoi dsa, îndatu în prim'a sedintia după feriele Craciunului, ceru camerei încuviințierea creditului straordenariu pentru înarmare, cererea dsalle fu salutatu cu vîna placere, era candu unulu d'între deputati se încercă a face ore cari obiectiuni, unu murmuru generale lu sili să taca: De la acea dî (24. Jan. a. c.) pucinu timpu trecu și totu-si parerea camerei se schimbă de atunci încoco. Caus'a metamorfosei nu pote fi alt'a decâtu temerea că allarmele de resbellu și affectatulu eroismu ar potē în urma să devina lucru seriosu. Se d'ice că Turcii ar fi concentratu între Vidinu și Ruscicu ca la 70 batalione de ostire și, continuându-se portarea ostile a Romanilor, — li-ar potē casina Turciloru, ca jumetate d'in acelle batalione să treca Dunarea și să puna la proba predispositiunea bellica a Romanilor. La acest'a înse Romanii preferu a nu se espune. Pana acum în trei, d'in siesse sectiuni alle camerei, cari avusse a se consultă a supr'a cererei ministru-lui de resbellu, se si facura difficultari. — Gener. Florescu nu potea s'eu dora neci vreă să faca obiectiuni, temendu-se ca nu cum-va obiectiunile contr'a cererei dsalle să se pronuncie în sedintia publica.

D'in acesta cauza staru pentru discussiunea secreta a cestiunei și reessit: înse, cu tote ca discussiunea fu secreta, se vorbisse atât'a în contr'a înarmării, pana ce guvernulu ajunsu a pricepe, că camer'a nu o va primi. Guvernulu dara, redusse cererea și cercă se afie unu expedientu. Acestu-a este: că camer'a să autorizeze pre ministru de resbellu ca ellu să pota întrebintia pentru înarmare acelle 5 milioane de lei ce i-se votasse în an. trec. pentru zidirea de casarme fortificatiuni mai mize, etc. De s'ar si invoi camer'a la acestu revirementu, positiunea ministeriului Catargianu totu nu s'ar amelioră. La acest'a se mai adauge că Dl. Cantacuzenu, ministru de finantie si-a cerutu demisiunea; că Dlu Maiorescu ministru instructiunei este mai în fia care sedintia amenințiatu căte cu unu votu de neîncredere și că Mavrogenu (fostu ministru de finantie) refusa a intră în cabinetu. Înse si în contr'a ministru de resbellu domnesce mare amaritiune, de candu în sedintia secreta a camerei fu silitu a marturisi, că armat'a romana, cu tota înarmarea, nu e înca în stare de a se potē bate, pentru că i lipsescu arme și munitiuni și că mai are trebuintia de cellu pucinu 100,000 arme. În locu d'a i-se atribui că meritu acesta marturisire onesta, oppositiunea face capitalu d'intrins'a. De alta parte, class'a comer-

ciala au fostu multiamita de assecurările dlui ministru presedinte Catargiu, facute în sied. secreta și repetite în sied. publica, că guvernulu este resolutu a padî conformu tractatului de Paris cea mai strinsa neutralitate și că cererea creditului straord. d'in partea ministru-lui de resbellu servece numai că armat'a să fia gat'a pentru ori ce eventualitate.

Adunarea deputatiloru.

Sedintia de Sambeta 17. Ianuar. 1876.

Ca cetorii nostri să întellega celle ce urmeza avemu să premitemu, că Dl. T. Maiorescu, ministru allu instructiunei, d'in posta de resbunare, precum se afirma, în contr'a doi professori de la universitate d'in Iasi, d'între cari unulu dedesse si ellu votulu contr'a dlui Maiorescu, candu cu processulu acestui-a, pe la an. 1862—3, nepotendu destitu pre acesti doi professori d'in lipsa de cause întemeiate, recourse la modulu mai comod, cerendu Camerei suprimerea catedreloru ce ocupau acei doi professori odiosi dsalle. Camer'a, serva plecata a stapiniloru, primi proiectulu pentru suprimerea acestoru catedre; profesorii au fostu dara acelluți în modu îndreptu, Dl. Maiorescu resbunatu într'unu modu ignobile, nedemnu de unu ministru și mai alesu de Camer'a Romaniei.

D. A. Pascalu, areta acusatatiunea adusa de d. ministru corpului professoriloru și cum dsa a calcatu legea instructiunei, nedandu în judecata pe profesorii cari nu-si facu datori'a. Faptele denunciate de d. ministru contra professoriloru ar avé o influentia funesta, asup'a tenerimei daca ar esistu: elle ar slabi autoritatea corpului professoral. În ceea ce privece acestu corpu, d. Pascalu d'ice, că or cere altulu l'ar potu banu, d-nu Maiorescu înse nu, de ore ca a fostu lovit de o censura a acestui corpu. Dsa dara cetese o sentintia a corpului professoral, prin care d. Maiorescu e destitu pre motivulu că a insiellatu bun'a lui credintia. A cea sentintia e subscrissa de d. G. Costafuru și Orescu. Acea sentintia, pe care d. Pascalu o cetese în întregulu ei, e basata pe lunge considerante și spune între altele că d. Maiorescu a compromissu demnitatea de professoru si nu mai pote fi professore.

Din momentulu ce unu professoru a fostu lovit în asiá modu, ellu nu mai pote fi nici professoru nici ministru, de ori-ce nu ar mai avé stim'a corpului professoral. Dsa întreba pe d. ministru justitiei, daca ar fi în Camera, ce autoritate ar avé unu judecatoru între collegii sei, candu ellu ar fi condamnatu de parii sei. Dl. Pascalu discuta numai acusatatiunea adusa de d. Maiorescu corpului professoralu că nu-si îndeplinescu datoriile.

Trebuie să ve ingriti de acesta stare de lucruri, d'ice dsa deputatiloru; să nu se lasse ca instructiunea publica să suferu, — ca esemplele de moralitate ce trebucescu date junimei, să nu fia esempele rele. Nu potemu toleră asemenea stare de lucruri, căci ne facemu respunditori înaintea consciintiei nostre, a familielor nostre, înaintea junimei, înaintea viitorului. Accepta dara respunsulu dlui ministru, rezervându-si replic'a.

Înainte d'a se acordă cuventulu d-lui Maiorescu, d. presidentu nu crede că este bine a se aruncă cu usiorintia cuvinte grave în contr'a unui ministru, și chiaru candu voim'u a-lu lovi, se-lu lovim'u în modu cuviinciosu.

D. T. L. Maiorescu respundendu d-lui Pascalu, d'ice că trebuie să se espuna essactu despre ce e vorb'a. Nu este essactu că corpulu professoral nu-si îndeplinescu datoriile. Acusarea d-sale nu eră de catu numai pentru catedr'a de Dreptulu romanu de la facultatea din București. Spre a probă acestea d. Maiorescu citece din discursulu d-salle publicatu în „Monitor” și expune cum s'a urmatu pana la suprimerea catedrei d-lui Daniileanu. Astadi d. Daniileanu nu mai e în jocu, pentru ca d. Pascalu să

mai vie să întrebe daca nu aplica legea contr'a d-lui Daniileanu. Dsa nu potea da avertimente profesoriloru ca la copii; s'ar expusiu la respunsuri injurioșe; d'între medilocle ce avé la dispozițiune, a alesu pre acellu-a allu suprimerii de catedra și Camer'a a încuviințiatu acest'a.

Câtu pentru cestiunea d'a dou'a, dsa face appellu la concursulu parlamentariu allu dlui presedinte. Se discute aci faptul dsalle ca persona privata seu numai ca ministru? De la înalțimea unde se afla pusiu ca ministru nu se pote cobori spre a discute acte din viet'a dsalle private, — căci ar avé și dsa ce să respundia, — dara ar potē face acest'a fără a atinge prestigiulu poterii esecutive?

Ca ministru, în positiunea dsalle nu pote de câtu să taca, și acest'a pentru demnitatea discussiuniloru acestui Corpu, era nu pentru d-nu Pascalu, a carui precedere o deplange cu totulu.

D. Meitani urcandu-se la tribuna, d'ice tire unei motiuni de blamu pentru d. Maiorescu, prin care se exprime neîncrederea Camerei în d. ministru allu instructiunei. Întrandu în desvoltari d. Meitani d'ice, că între alte conditiuni ce se ceru de la unu ministru allu instructiunei, este și conditiunea de morală basata pre esemple.

Hotarirea corpului professoralu assiste, pentru că după nici unu textu de lege, ministru instructiunei nu eră în dreptu să casseze sentintia de demnitate de cuita respunde la allegatiunile d-lui Pascalu, cari erau relative la viet'a d-salle. De si biografiile, viet'a privata este permisu a se face, totu-si nu acest'a a facutu d. Pascalu, ci s'a ocupatu mai cu s'ema de ce privece positiunea d-lui Maiorescu ca capu supremu allu întregulu corpu professoralu. Cum pote fi capulu professoriloru acellu-a care a fostu declarat de nedemnu d'a fi professore? Dsa adauge apoi nu numai că sentintia ne casata exista, ci înca se pote invocă sentintia si din viet'a privata a unui ministru. Ce ne garanteza că dca d. Maiorescu a îndusiu în eror'e pre corpulu professoralu și pre rectorii Universitatii, nu va întrebintia aceea-si sistema si facia cu noi?

Ar trebui ca d. Maiorescu să c'era singuru sufragiele acestei-a, era nu să se ascundia suptu aripele d-lui prim-ministru, căci atunci victori'a nu va fi a dsalle. Asiá dara d. ministru cultelor se roge pe d. presidentu allu consiliulu să nu iee cuvântulu, ci să înfrunte lupt'a, și ca înfruntat'o si d. ministru a justitiei cu occasiunea legii pentru suprimerea unoru membri la curtea de appellu din București. Să înfrunte dara si dlui singuru lupt'a; căci altminte victori'a nu va fi de câtu a dlui prim-ministru în care toti avemu cea mai mare încredere era d. Maiorescu nu va potē distruge sentintia data în contr'a dsalle de omeni competentii și egali ai dlui Maiorescu.

Se cere închiderea discussiunei și se primescu.

Se procede la votarea prin bile a motiunei de neîncredere a dlui Meitani în d. ministru allu instructiunii. — Resultatulu votului este cellu urmatoru: Votantii deputati 82, maioritate absoluta 42, bile albe pentru 35, bile negre contr'a 47.

D. Presidentu proclama că Adunarea a respinsu motiunea de neîncredere.

Sedintia de Luni 19. Ianuaru 1876.

D. G. Bratianu desvolta interpellarea sa relativa la participarea episcopatului romanu la congressulu din Bonn'a. După unu lungu prolegomenu, în care vorbesce despre schism'a ce s'a ivitu în beseric'a catolica, cu asiá numitii vechii catolici, — dsa găsese că nu au fostu correcta trimitearea de delegati la acellu congressu din Bonn'a; că trebuia ca acellu s'ar venia la beseric'a noastră ortodossa, era nu să se tramsu delegati una congressu unde s'a pusu în discussiune dogmele nostre și a nune si esistenția Santului Spiritu. D. ministru cultelor eră datoru să c'era mai antaiu informatiuni despre ce avé să se tracteze în acellu congressu. Dara nici d. ministru, nici cei doi archierei nu scieau nimica despre ce avé să se tracteze în acellu congressu. Trebuia

teologii la Ungvaru, noi li con-
tradicerea; dar' li si raspundemu
inainte de 20 anni, candu inca o
diecesei de Ghier'a era incorporata
Ungvarului — si erau cate 20—30 ro-
atunci potese fi fostu mai bine, inse acu
suntemu numai 4—5 romani intre 70—
aniaci, nu ni stau actiunile prea bine-
ma, alt'a nu ne remane, decatu a re-
da caus'a, starea noastra nesuferibila,
unei publice, pentruc'a ori unde te-
romani se nisuescu pentru cultur'a
spirituale in directiune nationale, tre-
epperatu ajutorati si cu atatu mai
u pre ori ce se afla amenintati de
temu, cum sunt teologii romani din
ru; inse ajutoriulu nostru ar' veni de
— deca amu poté siedé in cuibulu
si nu in allu inimiciloru. *)

Trei fi credintiosi ai diecesei.

Punctu de invetiamentu pentru scolele secundarie.

(continuare.)

CAPU VI.

Gimnasie si scole reali private.

10. §. Diferiteloru confessiuni relig. mu-
a, comune, societati si parteculari li-
ermisus a infinti'a ori ce scola secun-
seu institutu de educatiune privatu
ta in legea acest'a; deca conducerea
ata acestoru institute o concredu cu-
professoru abilitatu prin diploma si
tu, seu unui individu care prin acti-
deavoltata pre terrenulu respectiv au
tu reconoscintia publica chiaru si din
guvernulu.

16. allu legii presinte e validu si
institutele private.

§. Infintiarea cutarei scole secun-
seu institutu de educatiune privatu,
nea organismulu acestoru-a, planulu
vetiamentu, numerulu professoriloru, e
fundatoriulu intr'o aretare detaiata
asinu'a magistratulu comunale si, pre
inspectoratulu respectiv, si ministe-
de instructiune cu 30 de zile inainte
chiderea instituteloru resp.

2. §. Relativu la localitatele de invet-
tu, si contingentulu eleviloru din clas-
guratrice sunt obligatorie si pentru in-
le private dispusetiunile §§-loru 24, 25

3. §. Fia carui institutu privatu i-se
dreptulu de publicitate, deca rela-
a organizatiune, inzestrare, apoi nume-
ificatiune si salarisarea professoriloru
unde cellu pucinu regulaminteloru pre-
in §§ 57, 59, 60, 61, 62, si 63; si
proprietarii si conducatorii institutulu
ordinéza administratiunii de statu.

4. §. Deca ministeriulu afla cumca in
institutu privatu se propaga idei con-
statulu seu alte defecte morali, póte
a investigatiune numai decatu, si con-
resultateloru acellei-a, póte si inchi-
ntulu; era in casu extraordinariu póte
de chiaru si inainte de a se fi termi-
investigatiunea, continuarea instructi-
a educatiunii.

5. §. Acelloru scole secundarie, acar-
ustienerea din punctu de vedere cultu-
appare necessaria, guvernulu, le pote
e spriginu materiale si spirituale deca
a corespundu recerintieloru cuprinse in

6. §. Fia carui parinte si tutore i este
esu se-si instrúeze coplii, respective
i la casa seu ori la care institutu
levii instruiti seu educati in institute
e sunt datori cu finea fia-carui annu

*) Noi am staruitu, inca la fericitul
Erdeli pentru infintiarea unui Semi-
teologicu centrale, fia la Oradea-Mare
Blasiu si repausatulu Eppu era pen-
ceasta idea, dar pretesta lips'a mediulo-
— lucrulu a remasu in statu quo, —
anci mereu am reclamatu in publicitate,
mae in conversatiuni private cu Vener.
ti ai basericei nostre gr. cat. m acat-
atu mai de multoiri inconvenientulu ce
a dacolo ca teologii rom. gr. cat. sunt
ti ca farin'a orbulu prin institute stra-
Necessitate de a-i intruni in institute
cesci au devenitu imperiosa si suprema.
Red.

scolasticu a depune essamenu in cutare in-
stitutu publicu.

Exceptiunalmin'e elevii potu intr'unu
annu se depuna essamenu si din mai multe
classe cu concessiunea ministeriului.

CAPU VII.

Inspectorii scolari a scoleloru secundarie

77. §. Inspectorii scolari a scoleloru se-
cundarie sunt functionari de statu prove-
diuti cu salariu annuale si cu dreptulu la
pensiune.

In privinti'a pensiunii va dispune mai
detaiatu alta lege separata.

78. §. Pre inspectorii scolari cu deose-
bita privire la individi calificati pre carier'a
professorale i denumescu Mai. Sa regele la
recomendatiunea ministeriului instructiunei
publice.

79. §. Inspectorii scolari se denumescu
pre vietia, din acesta functiune se potu de-
stitut numai in casurile amintite in §. 41 si
cu observarea procedurii prescriisse.

80. §. Datorinti'a inspectorelui scolasticu e:

1. A essecutá legea si ordinatiunile
guvernulu in scolele secundarie de statu,
in celle anumerate la capu IV. precum si in
acelle scole secundarie anumerate la capu
V. cari sunt sustienute si provediute prin
municipie si comunitati. — a se ingriji des-
pre essecutarea punctuale acelloru-a, si in
urma a veghiá in genere asup'a observarii
dispusetiuniloru legali in tote scolele se-
cundarie.

2. A visitá in totu annulu cellu pucinu
de trei ori tote scolele secundarie din cer-
culu seu, si cu asta occasiune a presidiá in
conferintiele professorali.

3. A se ingriji despre tinenerea confe-
rintieloru prevediute in punctulu 2. §. 42.
si despre observarea modulu de procedura
statoritu prin lege.

4. A conduce essamenele de maturitate,
a presidiá la acellea seu in casu de lipsa
a asterne in privinti'a substituirii represen-
tatiune ministeriului instructiunei publice.

CAPU VIII.

Essamenele de maturitate.

Acei teneri absoluti de classa a opt'a,
respective de intregu cursulu de inveti-
amentu a scoleloru secundarie cari doroscu
a-si continuá studiele mai departe la cutare
academia, si voiescu se depuna acellu essa-
menu spre acarui depunere se core absol-
virea intregu cursulu de invetiamentu a
scoleloru secundarie, sunt datori a justificá
cu atestatu de maturitate cualificatiunea re-
ceruta pentru a fi admisi la scolele aca-
demice. La essamenele de maturitate statulu
si-esserce dreptulu de supravegiiare si con-
trollu prin organele salle delegate spre ace-
stu scopu.

82. §. Essamenele de maturitate se tienu
in edificulu institutulu respectiv prin cor-
pulu professorale sub presiedinti'a inspecto-
relui scol, seu in casu de lipsa, sub pre-
siedinti'a unui substitutu plenipotentiatu de
ministeriulu instructiunei, pre langa intre-
venirea si cooperarea unui comissariu essa-
minatoriu asemena numitu de ministeriulu
instructiunei.

83. §. Acei teneri de class'a VIII, cari
au depusu essamenu de classe cu successu
inse au absolvitu cursulu de invetiamentu
in scole secundarie lipsite de dreptulu de
publicitate, sunt datori a depune essame-
nulu de maturitate in alta scola secunda-
ria desemnata de ministeriulu instructiunei
publice.

84. §. Acellu teneru care a absolvitu
cursulu invetiatureloru in cutare institutu pu-
blicu e datoriu a se supune la essame-
nulu de maturitate acolo unde a absolvitu
class'a VIII.

85. §. Missiunea essamenulu de matu-
ritate e a judeca cu deosebire din elabora-
tele scripturistice a respectivulu teneru ma-
turisante: ore possiede densulu destulla ca-
lificatiune intelectuale spre a poté fi ad-
missu la studie mai inalte academice la
universitate si politechnica. Ordinatiunile re-
lative la tinenerea essameneloru de matu-
ritate pre langa ascultarea corpulu professo-
rale de universitate si pre langa luarea in
consideratiune a nivelulu instructiunii din

scolele secundarie, se voru emata din par-
tea ministeriului de instructiune.

86. §. Cu essecutarea acestei legi, pre-
cum si dispusetiuniloru transitorie, se insar-
cineza ministeriulu instructiunei publice, —
relativu la celle cuprinse inse in §. 18 pur-
cede in intiellegere cu ministeriulu de res-
bellu.

Ministeriulu instructiunei publice, e da-
toriu cellu pucinu totu la trei anni, a face
raportu detaiatu la camer'a deputatiloru, des-
pre starea instructiunii in scolele secun-
darie.

Budapest'a 6 Novembre, 1875.

Augustinu Tréfort
ministru culteloru si instruc-
tiunei publice.

Tiberiad'a Satumariului, 7. Fauru.

Dle Red! Intruniti la dñu'a onoma-
steca a amiculu nostru Antoniu Popdanu
parochu in Bogosiu, affinu fostulu secreta-
riu episcopescu dlu Dr. Augustinu Lauranu, *)
cu totii amu intimpinatu, preste totu — acelle-
si afecte, facia de impregiurabile mai noue
a dñi fostu secretariu de condorere, deca
dorerea — i aterna de la perderea prematura
a parentiesciloru afecte a bunulu Archi-
pastoriu: era de buccuria, deca dlu fostu
secretariu si-va fi aflandu buccuria in noulu
Eliconu, unde liberu de sarcin'a officiuului
diecesanu, ca unu amatoriu de litere, si — pote
sacra mai multu si mai potrivitu tempu
museloru.

Amiculu nostru Popdanu, pre langa tote
ca a fostu frappatu de intemparile mai
noue alle affinulu seu, ni-a procuratu o sera
placuta. Faciele toturoru erau voiose. Ce-va
consternatiune numai pre faci'a unni-a s'a
observatu, carui ca unui pseudo-crestinu din
baseric'a catacombeloru, mai la totu patrariulu
din ser'a onomastecei, i-se puneá intrebarea „de
cunosce pre omulu?“ pre „Tom'a“ de la
„vini'a Buzesoiloru?“ carele bine captusitu
in mantesau-a altui-a cu mare satisfactiune
tuna si infunda acum in leulu espiratu.

Suspiciunatulu Torcunatu era, Lazaru
parochu de Domohid'a, cum sustienu unii,
malcontentu si ellu pentru Dobulu, ca so-
cru seu Simeonu Tom'a parochu sub vini-
le Buzesoiloru pentru Vesimortu, in ambe lo-
curile preferindu-li-se intre altii, si loru,
dlu Lauranu betranulu, parintele dñi fostu
secretariu. Deci conjecturele despre auctorulu
correspondintiei de sub vini'a Buzesoiloru,
din Nr. 2. a. c. „Fed.“ chiaru ca si despre
auctorulu celloru doue versuri din finea
cartii lui Tobia, numai pre langa doue perso-
ne se invertiau; adica: seu ipsissimulu
Tom'a parochu in Farcasi'a si unicu acum
cu acestu nume in clerulu diecesanu; seu
luandu de base dialectic'a moderna din cor-
respondintia, generele acestui-a, Lazaru, vo-
media pietra si puciosa in contr'a Dñi fostu
secretariu.

Subscriissulu cunoscundu conduit'a am-
biloru suspitiunati, si protestandu deci in
numele ambiloru, declaru totu o data, cumca
suscriptiunea necredinciosulu „Tom'a,“ e
o appucatura meschina, nu atatu facia
de fostulu secretariu oi mai vertosu facia
d'o familia, carea intre tote impregiurabile
bune, reile, — s'a adoperatu cu scumpetate
a conservá bilanti'a buneloru relatiuni cu
dlu fostu secretariu.

Cicariu

VARIETATI.

(Imbunetatiune a progresiva) a
staree invetiatoriloru de la scolele elemen-
tarie in Prussia se pote cunosce d'in ur-
matoriele date: Cu finea annulu 1864 lefa
mediuloa a invetiatoriloru d'in cetati era
de 294 taleri (441 fl.) era a celloru satesci
185 taleri (277 fl. 50. cr) La diece anni,
ad. in 1874. lefa invetiatoriloru (pre langa
cortelu si lemne de focu) in cetati 399
taleri, (599 fl. 50 cr.) la sate 279 taleri
(418 fl. 50 cr.) La lefa se mai adage summa
de 30 respectiv 60 taleri, dupa anni ser-
vitiului; — in fine observamu, ca inveti-
atoriele inca sunt totu asiá salarisate ca si
invetatorii. — Aceste date arreata, ca sta-

*) Se firmu sousati pentru titulu nepo-
trivitu, ca-ci cellu competente, inca nu ni e
cunoscutu. Ref.

rea invetiatoriloru in Prussia, de si nu e stra-
lucita, este inse relativu mai buna decatu
in alte staturi si cu tote acestea se recuno-
sce necessitatea d'a se face noue sacrificie
n asta privinti'a. Ferice de cei ce potu, la
noi inse dar' si fi vointi'a, lipseste potinti'a.

(Officiulu de adeviere a me-
sureloru la Tasnadu si Aiudu) s'au
autorisatu a adeviere collectiunea mesureloru
normale necessarie pentru controlulu po-
litiale.

(Dreptulu de tergu) s'au datu co-
munitatii Cecmeu, in comit. Bihariei,
fara inse d'a redica vama, — diu'a tergu-
gulu de septemana e Sambeta. — Comu-
nitatii Chendulu-micu in comit. Cetatii
de-Balta, i s'au datu dreptulu de a tene
terguri de tierra (annuali) la 22. Febr, si
la 7. Novembre, a fia-see carui annu.

(Esclavare.) Comunitatea Calboru
la 20. Febr, a. c. se va desbiná d'in cer-
culu judecatoriei de Fogarasiu, apartiene-
torie de tribunalulu d'in Brasieu si se va
incorporá cerculu judecatoriei de Sinca-
mare, apartienetorie tribunalulu de Si-
ghisor'a.

(Medicin'a Hermetica) Unu ar-
cheologu, doctorulu Ebers, a descoperitu ua
carte a medicinei hermetice.

Pana in zilele nostre, tote silintiele
pentru a se descoperi originea celebreloru
scrieri hermetice nu reessisera si se pre-
supunea ca marele Hermes *) era unu per-
sonagiu mitologicu, inventatu de anticii al-
himisti pentru a acredita sciinti'a loru prin
autoritatea anticitati. Manuscrissulu desco-
peritu de currendu va poté, candu va fi
descrifratu pe deplinu, s'arunce ore-care lu-
mina asup'a acestui puntu indoiozu.

Dara chiaru candu acestu resultatu nu
va fi ajunsu, numai singurulu faptu ca s'a
regasitu unu fragmentu allu sciintiei Egipt-
teniloru, totu-si este d'o mare importantia
sciintifica.

Acestu manuscrissu s'a descoperitu acum
cati-va anni in nesce remasitie alle unei
momie de catra unu Arabu, care la morte-i
l'a vendutu doctorulu Ebers pe unu prethu
insemnatu. Totu faagmentulu consiste in-
tr'ua singura foia de papyrus **) lunga a-
prope de 60 picioare si alte carei caractere
sunt scrisse cu rosu.

Judecandu cine-va dup'aceste caractere,
dat'a manuscrissulu se pote fissa aproape la
1500 anni inainte de Christu, ceea ce i da
o anticitate de 3800 anni, si deca a fostu
scrisa in prim'a parte a secululu, aru fi
contimpurana cu period'a in cursulu carei-a
Moise se afla la curtea lui Faraonu.

Numeru a singura parte din acestu do-
cumentu a fostu descifrata pana acum de
doctorulu Ebers, impreuna si cu diferite ca-
pitole ca acestea:

„Cartea seereta a mediciloru, sciinti'a
bataieloru de anima, cunoscenti'a animei dupa
invetiamentulu preutulu-fisicianu Nebaeht,
medicin'a pentru a usiorá gramadirea urinei
si-a abdomenulu. (pantecelui).“

Totulu face se se credia ca Egiptenii
erau forte inaintati in sciintie intr'una pe-
rioda forte primitiva a istoriei loru. Cum forte
bine observá Bourhaave faptulu, ca Moise
soieá se reduca aurulu in pulbere astu-felu
in catu se-lu pota amesteca cu apa, arreata ca
cunoscea chimia asiá de bine ca unu maestru.

In realitate Egiptulu pare a fi fostu lo-
culu nascerii sciintiei chimice, ca-ci dupa
Plutareu (Isis si Osiris) in limbagiulu
sacru allu preutiloru, tierra se numia

*) Hermes, persona fabulosa, pe care
Egiptenii si dupa dñii Grecii o considerau
ca parintele toturoru sciintieloru, ca legis-
latorulu si binefacatorulu Egiptulu si care
se credea ca traitu in seculu XX. inainte
de Christu. Acestui factotum i-se atribuia
inventiunea limbagiulu, a alfabetulu, a scri-
pturei, a geometriei, a aritmeticei, a astro-
nomiei si a medicinei. Ellu era institutorulu
religiunii si ceremonieloru, creatorulu sculp-
turei, arhitecturii, muzicii, in fine allu to-
turoru artiloru. I-se atribuia mai ca sama
inventarea sciintieloru occulte, si multu
timpu dupa disparitiunea paganismulu, al-
himistii, lu-priviau ca patronu allu loru. Se
credea ca a scrisu mai multe opere religioase
si sciintifice, cunoscute suptu numirea de
carti hermetice.

**) Unu felu de planta care cresce d'ai
jungulu Nilulu in Egiptu si din care ce
vechi faceau unu felu de chartia.

Chim'ia, ceea ce insemna dupa Bochart (celebru orientalistu francezu, mortu pre la 1667) cunoscutia ascunsa sau secreta. Adi inca se numesce de cãtra Copti pãmentulu Kemi.

Lindas a pretinsu cã cunoscutia acestei arti a fostu introdusa in Europã de Argonauti, cari navigara spre Colchidã pentru a aduce d'acolo lan'a d'auru.

Dupa Herodotu, locuitorii acestei tierre erau o colonia egipteana si Lindas presupune cã lan'a de auru erã o carte din pelle de berbecu, din care cine-va invetia sã faca auru prin chimia.

Dat'a expeditiunii Argonautilor se pune dupa mai multi chronografi in an. 1250 inainte de Christu, sau 300 anni in urm'a datei manuscrisului ce possede doctorele Ebers.

(Balu) Societatea „Romania juna“ a tenciloru academici d'in Vienn'a va da la 19 Febr. c. unu balu romanescu sub patronatulu Donneloru Matild'a Dumb'a Mari'a Filisianu, Mari'a Florescu si Elen'a Marenzeller si sub presiedintia de onore a Dni Marenzeller, majoru imp. reg. — Venitulu e menitu pentru fondulu cabinetulu de lectura a societatii. — Pentru Comitatu I. Neagoe, pres. Tilea, secret. — Bilete pentru Domni 6 fl. ptru Domne 3 fl. — offertele generose a se transmite pana la 20 Martiu, la cassariulu comitetulu arangiatoru Dl. doctorandu Blasianu, Vienn'a VII. Kirchberggasse, Nr. 5.

(La scola Obstetricia (moștu) de la Oradea-Mare) primirea invetia — cellorelu pre semestrulu de vera se incepe la 1 Martiu, a. c. si immatricularile tienu pana la 10 Martiu. Pentru primire se ceru urmatoriele documinte: carte de botezu, atestatu comunale despre moralitate si adeverintia medicale despre starea sanetatiei. — Se dice, dar nu avemu cunoscutia positiva, cã la acestu institutu artea moșitulu se propune elevoloru romane in limba romanesca. Ni vine a nu crede, pentru cã professorulu, ne fiindu romanu, nu pote sã cunoscã limba romana intru atãt'a ca se pote implini acestu sarcina grea. Va fi dandu negressitu ore cari aplicatiuni intr'unu jargonu neintielesu, dar apoi acest'a nu va sã dica a face cursulu in limba rom.

Sciri mai noue si electrice.

Vienn'a, 5. Febr. In sied. de adi a *commissiunii economice* s'au discutat a sup'ra conventiunii comerciale cu Romania. Facandu-se propunerea pentru *amanare*, ministrulu Clumeschi declarã, cã d'in primirea conventiunii face cestiune de cabinetu si dede totodata a se intielege, cã si Andrassy, in casu de neprimire, va pune cestiunea de cabinetu. Comisiunea luã la protocolu declaratiunea si purcesse la votare. Propunerea de *amanare* fu respinsa cu 19 voturi, contr'a 10.

St. Etienne, 5. Febr. In urmarea unei esplosiuni in bai'a de carbuni Jabin se ingropara 216 lucratori, d'intre cari 24 au fostu scosi vii, 26 morti, cei lalt'i nu s'au gasitu inca.

Vienn'a, 7. Febr. Primirea conventiunii comerc. cu Romania este indubitata.

Constantinopole, 7. febr. *Consiliulu ministrilor* au primitu nu numai *proiectulu de reforme* a poteriloru, ci au declarat u cã se invoiesce chiaru si cu form'a comunicatiunii officiali. Se crede cã Sultanulu va sanctionã acestu decisiune a consiliulu minist. prin urmare cris'a ministeriale ce se pareã a fi imminente, se pote considerã ca inlaturata.

New-York, 8. febr. Sciri sosite d'in Mexicu anucia cã generalii Diaz si Guena au publicatu o proclamatiune in contra regimulu. Se dice totodata cã Diaz ar fi fostu proclamatu de presiedinte allu republicei. (Acesta nefericita tierra inca nu mai pote ajunge la pace si linisce durabile.)

Leupole, 8. Febr. Cardin. Ledochovschi au incunoscutiatu pre amicii

sei de principie d'in Gallici'a, cã va cercetã in scurtu Cračovã si Leupolea. Catholicii se pregatescu a-i face mari ovatiuni. — Contele Enricu Wodzicki este designatu de marescaulu provinciale allu Galliciei.

Rom'a, 8. Febr. Cardin. Antonelli avu eri unu accessu violentu de roumatismu impreunatu cu affectiune de anima; starea sanetatiei i-s'au amelioratu pucinu asta di, dar este totu-si periculosa.

Vienn'a, 9. Febr. D'in protocollulu siedintiei comitetulu economicu de la 6. l. c. este de importantia conclusulu luat u la propunerea lui Herbst, relativu la conventiunea comerc. cu Romania, cã se se enuncie principulu cã *drepturile resultative pentru Austria d'in tratatele cu Port'a, essiste necontestatu si astu di facia cu Romania* si cã Austria n'au renunçiatu neci odata la acelle drepturi. Ministrulu de comerciu declarã cã *ideea expresã in acea propunere consuna deplinu cu declaratiunea guvernulu.*

London, 9. Febr. In discussiunea a sup'ra adresei la discursulu tronulu, Hartington supuse la critica aspra politicã guvernulu. D'Israeli aperã politicã guvernulu dicandu: relativu la politicã orientale guvernulu Angliei nu s'au potutu isolã si totodata a incuragiã Port'a la resistintia, daca proiectulu de reforme nu va duce la scopu, Angli'a si-reserveza in totu casulu libertatea de actiune. Actiunile canalulu de la Suez Angli'a le-a cumperatu atunci numai, candu intielesse, cã o societate franceza vre sã faca acest'a cu conditiuni forte onerose (pentru Angli'a.) — Totu cu occasiunea desbateriloru declarã Derby la observarile lui Granville „cã dsa nu scie daca insurgentii voru potã fi induplecati prin not'a lui Andrassy, a depune armele, dara teatrulu resbelulu se va angustã negressitu astfelu, cãtu rescolla va perde d'in importantia ei. Angli'a au spriginitu iu generalitate not'a lui Andrassy, inse actiunea sa in viitoru romane cu totulu libera. — In cestiunea canalulu de la Suez, disse, cã guvernulu Angliei negotieza cu Dl. Lesseps.

Vienn'a, 9. Febr. Consiliu municipale intr'o petitiune adressata senatulu imp. (Reichsrath) illustreza cu cifre tristulu regressu allu Vienn'e de la „trosculu“ cellu mare incoce. — 6000 de locuinte stau desierte, ne capetandu locatari, 7000 de omeni de affaceri au pãrsitu Vienn'a. Summ'a contributiunii de venituri au scadiutu de la 10 la 6½ milione fl. In petitiune se dice, cã trebue sã se lucreze d'in tote poterile spre a paralisa acestu trista situatiune si a nune prin inaugurarea unei politice comerciale si de vama, carea sã fia accomodata a protege industria austriaca si sã o tiena in stare productiva durabila.

Fiume, 10. Febr. Fregatt'a austriaca „Radetzky“ au sositu asta-di aici, dupa ce eri sosisse fregatt'a „Custoza.“

Vienn'a, 10. Febr. Se anuncia d'in Zar'a diuariulu „Press'a“ cã corpulu consulare d'in Ragusa au fostu incunoscutiatu despre iminentã sosire a unei escadre anglezece, germane, franceze si italianesce. Escadr'a austriaca va merge de siguru acolo.

London, 10. Febr. „Corr. dipl.“ relativu la cumperarea actiuniloru canalulu de la Suez contine o scrisore a lui Russell (d'in Berlin) impartestndu cã principele Bismarcu au aprobatu cu sinceritate actulu cumperarii; — totu in „Corr. dipl.“ se scrie cã asemenea aprobatiune au urmatu d'in partea Italiei si Austro-Ungariei, ba Andrassy ar fi adaussu, cã se tinc fericitu d'a potã constatã ca neci o singura cestiune fia in Orientu, fia in apusulu Europei, nu essiste in care interesele Austro-Ungariei n'ar fi identice cu alle Angliei. (Mare fericire dar pucinu folosu practic u.)

Buccuresci, 10. Febr. *Costaforu* au fostu numitu ministru la externe si *Stratu* la finacie. — Senatulu dede votu de blamu ministrulu instructiunii

Maiorescu, pentru cã acestu-a au vetematu neamovibilitatea professoriloru.

Praga, 11 febr. Diuariulu „Politica“ declara, cã s'ar fi facutu in urma, concessiuni Ungurilor si d'in asta cauza cris'a ministeriale ce erã imminente in Cislaitania, s'ar fiamanatu. (Numai? urmarea trebuia sã fia au inlaturarea crisei, au cedendu ministerulu Auersperg, demisiunea lui, cã-ci nu intielegemu cum va potã sta inaintea Reichsrathulu, care pretindeã sã nu ceda Ungurilor, amanarea crisei dara e pana la infaciare in Reichsrath. Red.)

Buccuresci, 11. febr. De si *votulu de neincredere* allu Senatulu au fostu espressu indreptatu numai in contr'a ministrulu instructiei *Maiorescu*, totu-si intregu cabinetulu lui *Catargiu* ceru *demisiunea*. Domnitoriulu insarcinã pre presiedintia Camerei si pre vice-presiedintia Senatulu, a constituit noulu cabinetu.

Vienn'a, 11. febr. Comisiunea economica primã cu 16 voturi contr'a 8, conventiunea comerc. cu Romania. — Zschok si Neuwirth insinuara votu separat u, cellu d'antãiu pentru amanare, allu doile pentru trecere la ordinea dillei.

Buccuresci, 11. febr. dupa ce Senatulu votã motiunea de incredere pentru *Catargiu*, acestu-a fu era-si insarcinatu a reconstitui Cabinetulu, care se compune ca mai nainte, inse *Carpitu* cu *Carpu* care fu numitu ministru instructiunii, *Balaceanu* la externe si *Stratu* la finacie.

Constantinopole, 11. febr. Se adoveresce cã Port'a au primitu definitivu reformele cuprinse in not'a lui Andrassy, vre inse modificarea punctulu relativu la intrebuintiarea dariloru directe a provincieloru, cã-ci proiectulu ar intruduce ex abrupto una regula exceptionale pentru Bosnia si Ertiegovina; Port'a vre numai sã conceda, cã summ'a menita pentru lucrari de utilitate publica in Bosnia si Ertiegovina sã se urce; pentru esecutarea acestui proiectu se ascepta neintardiatu decretulu imperatescu (irada).

Petruburg, 11. febr. „Journal de St. Petesburg“ vorbindu despre discursulu tronulu d'in Angli'a, aproba parerea guvernulu anglezu relativu la politicã orientale, cã adeca Angli'a si-a rezervatu libertatea de actiune; accentuza inse, cã politicã orientale, prin cumperarea actiuniloru Canalulu de la Suez, s'au modificatu, observa in fine, cã cellu mai bunu mediu locu de actiune e bun'a intielegere intre tote poterile. (Unde sunt in jocu atãte rivalitati si interese diverginti actiunea colectiva a poteriloru va tinda numai la ore cari mediu locu palliative, era neci decãtu radicale, prin urmare la sustinerea statulu quo. R.)

Concursu.

Nr. Protoc. S. I. — 1876.

13
Conformu conclusulu adunarei generalis a Asociatiunii de la Nasaudu d'in 1870 p. XVII pos. 2. si in legatura cu decisiunea Comitulu d'in siedintia de asta-di, se publica de nou concursu cu terminu pana in 31 Decemvre, 1877. pentru elaborarea unei carti agronomiche.

Conditiunile pentru numit'a lucrare sunt:
1. Oplu acestu-a sã tractedie despre toti rami economiei de campu, cu folosirea resultatoru celloru mai noue alle sciintiei inse cu privire la recerintiele patriei nostre, formandu unu volumu de 20—25 cõlle tiparite, octavu mare.

2. Sã infaciiede prin ilustratiuni in testu seu pre foie deosebite, instrumintele si machinele celle mai probate d'in resortulu economiei, precum si manipuliunile mai insemnate d'in deosebite ramuri alle economiei.

3. Sã tractedie in modu correspondientiu si despre industria agricola si modulu introducerei ei la poporulu nostru.

4. Oplu sã fia intoimitu pentru instructiunea scolara si privata.

5. Sã fia scrisu intr'o limba pre potã de populara si correctã, in special minii technici se fia explicati, unde lipsa, chiaru si prin circumscieri, nu sã potã fi intielessi.

Pentru oplu lucratu dupa conditiundegetate in p. 1—5 sã ficsatu unu miu de 500 fl. v. a.

Manuscriptele sã fia scriisse legibile de mana straina. In fruntea lor u sã devisa (motto) era-si scrissa de mana straina.

La manuscriptu sã se allature si o sãre pusa sub cuverta, sigillata cu un gillu, ce nu contine iniatielle autorulu portandu pre adresa d'in afara devisi manuscriptulu resp. era-si scrissa de straina. In lãintrulu scrissorei autorulu va numi pre sine.

D'in siedintia ordinaria a Comitatu Asociatiunii transilvane, tiena la 15. Ianuariu, 1876. c. n.

Jacobi Bolog'a, D. P. Barco
Presiedinte. Secret. I.

Concursu.

Nr. Protoc. S. I. — 1876.

13

Conformu conclusulu adunarei generale de la Nasaudu d'in 1870. de sub P. pos. 8 si in legatura cu decisiunea Comitulu d'in siedintia de asta-di se publica de nou concursu pentru elaborarea unei bune carti de *igiena populara* cu tãpana in 31 Decemvre, a. c. Conditiuni:

Oplu sã fia in totu privintia apundietoriulu trebuintiloru poporulu si cu deosebire sã se arrete intr'implerelle urmãri alle abuseri cu be spirituos.

Premiulu este de 50 galbeni. Manuscriptele sã fia scrissa legibilu si de mana straina, in fruntea lor u sã devisa (motto) era-si scrissa de mana straina.

La manuscripte sã se allature si o sãre pusa sub cuverta, sigillata cu un gillu cu iniatielle straine de alle autorulu portandu pre adresa d'in afara devisi manuscriptulu resp. era-si scrissa de straina. In lãintrulu scrissorei autorulu va numi pre sine.

Din siedintia ordinaria a Comitatu asociatiunii transilvane, tiena la 15. Ianuariu, 1876. c. n.

Jacobi Bolog'a, D. P. Barco
Presiedinte. Secret. I.

+ (Necrologu.) *Parintele Gheorghe Popescu*, originariu din Banatulu Ungar, de mai multi anni professoru la Sediulu centrale d'in Buccuresci in etã de 68 anni, au repausatu in 28 J nuar. Fia-i tierria usora si memori'a neapãratã.

Indreptare. In Nr. 4. „Fed.“ Facia I. Columbi'a 1. Alinea 2. sãr Numele cetatianulu d'in Resnari este colau Ciucanu“ si nu „Bucuru Ciucanu“ cum s'au pusu d'in gressiela.

Mai multi dintre DD. prestanti au reclamat u Nr. 1 d'in an. c. Nr. inse d'in gressiella culegatoriulu contigmativ u nrulu currinte 66. d'in an. c. cu dat'a annulu cur. — Gressiella, cã si notata de Red. la correctura, dinstu au indreptatu-o neci la revisiune, dar credemu cã cetitorii nostri o voru fi observati indreptatu insi-si.

Burs'a de Vienn'a, 12 Feb.

Metallice 5%	68
Imprumutulu nat. 5%	73
Sorti din 1860	111
Actiunile bancai	870
Actiunile instit. de creditu	174
Obligatiuni rurale ung.	74
„ „ Transilvane	76
„ „ Croato-slav.	86
Londonu	114
Argintu	104
Galbenu	5
Napoleon'd'or.	9

ALESSANDRU ROMAN

Propriet. edit. si red. respundiet.

u pucinu d. ministru s' fi tramissu
icu, seu s' cera incuviintiarea Sino-
ni d-sa e siguru cã toti membri ace-
rpu s' ar fi grabitu a opri pe cei doi
a participã la intrunirea acelloru
nti. (sic.)

atorulu intra in mai multe amenunte
ce si teologice trasse din conciliile
nice alle santiloru parinti ce avura
a diferite epoce.

Bratianu essorteza pe d. Maiorescu
na daca este liberu cugetatoru s'eu
(murariu), cã-ci atunci nu va mai
a in capulu Besericeii romane. S' nu
cã religiunea nostra ortodossa este
legata cu essistentia nationalitatii.
sa cere de la d. ministru culteloru s'
daca este dreptu credinciosu si s' lucreze
sulu dogmeloru si s' chame pe acei
pindu de ministeriulu seu ca membri
ericeii nostre s' nu mai participe la
nea intruniri de dissidenti.

terminandu d. G. Bratianu dice, cã
trebuinta a intari religiunea nostra
ffari datatoria de vietia, era nu prin
ucidietorie cum a fostu faptulu tra-
la Bonn'a a celloru doi prelati

T. Maiorescu, ministru instructiu-
prede de trebuinta ca mai antãiu s'
blesca faptele asiã cum au fostu si
dizoute cestiunea de dreptu constitu-
ãllu Camerei. — D. ministru espune
am s' au petrecutu lucrurile pa a ce
u insarcinatii cei doi prelati a merge
gressulu din Bonn'a. Dea n'a fostu de
esecutoru allu unui concludu a San-
inodu.

ceea ce privesce amesteculu mini-
in alle Sinodulu, d. ministru Maio-
ã cetire art. 8, 11, si 24 din legea
organizarea santei Beerice autocefale
a. Prin acesti artici d-sa arãta cã
a dogmeloru s' a despartitu cu totulu
aioi; de òra-ce ministru n' are in
de cãtu numai votu consultativu.
mai multu, legea a prevediutu in ca-
andu unu ministru de culte fiindu ete-
ca ellu s' fie inlocuitu la Sinodu
fulu, din collegii sei, ortodoxu.

pa ce d. ministru spune cã cu pazi-
esecutarea dogmeloru sunt insarci-
ti prela-ii cari formeza sinodulu, era
strulu, — d-sa intreba apoi daca
este òra chlamata acl ca s' discuta
ulu, cum a voitu a o face d. G.
u.

ceea ce privesce ortodoxia d-lui
a, d-sa spune cã e gat'a arãtã d-nului
u actulu de botezu de la besericea
Treime din Craiova *) si cã daca d-lui
ntu o crima pentru cã ar fi liberu
oru, acãsta i-ar face onore in ori-
tu Parlamentu.

a ministru de culte dsa protestãza
citãrii facuta de d. Bratianu din ho-
de la concilie ecumenice, citãrii prin
arunca afuriseniã contr'a acelloru
prelati, protestãza assemenea si pen-
a acesti prelati fiindu membri ai Se-
i, d-sa a voitu s' lovesca in acestu

I. Stratu dice cã ceea ce a facutu d.
ianu s' ar potã numi unu processu de
uni, de òra ce d-nului a discutatulu
aveau s' face prelatii nostri, cã-ci
gressulu de la Bonn'a nu s' a luatulu
hotãrire. Se acceptã inse la ce-va
ultu de cãtu atat'a din partea d-lui
tiau. Credeamu cã ne va vorbi de
comploturi urdite contr'a Besericeii.
e voesce d. Bratianu? Voesce òre s'
na Camer'a si mai pre susu de si-
si mai pre susu de Mitropolitulu,
presusu de ministru culteloru, cari
estia au tramissu pe cei doi archi-
congressulu din Bonn'a? — Seu
ine s' infintiamu, ca Romanii, unu
ez maximus, care prin inspiratiune di-
s' transieze tote cestiunile si s' se
cã cutare lucru s' a facutu bine si
reu.

congressulu de la Bonn'a a lucratu inse in
ulu modernu; asta-di nici in Spania
leaganulu Inquisitionei, nu se mai
astine ca s' nu se admita discussiune
Besericeii. Daca primii crestini ar fi
astu-felu, ei ar fi remassu totu pa-

gani. Si ce altu sunt ore dispositiunile con-
cilioru citate de d. Bratianu, de cãtu nisece
hotãriri luate de parinti Besericeii prin dis-
cussiuone?

D. Stratu vede aci din partea d-lui
Bratianu o cestinne personala; d-lui a voitu
a mai taiã si adi o fallia din d-nu Maio-
rescu, cã-ci ni-a vorbitu despre celle 35 vo-
turi ce a intrunitu alaltãieri motiunea de
blamu contr'a d-lui Maiorescu. Asiã dara nu
intrunirea de la Bonn'a a preocupatu pe d.
Bratianu. Dara d. ministru are cu dinsulu
si textulu legii si currentulu spiritulu mo-
dernu in ceea ce privesce cestiunile reli-
giose (Murmure). Nimeni nu pote scrutã
consciintia nici a mea nici a d-lui ministru.
Libertatea de consciintia e inscrissa si in
Constitutiune.

Inchãiandu, d. Stratu dice, cã d. mi-
nistru Maiorescu a fostu forte correctu
candu a tramissu pe cei doi prelati la Bonn'a
era noi ar fi trebuitu s' ne feliçitãmu cã
s' au gasitu in clerulu nostru prelati lumina-
ti, cari s' iee parte la nasce discussiuni
sciintifice, dandu ast-felu o desmintire cel-
loru cari diceau cã clerulu nostru este
ignorantu.

Mai vorbi Dl. Carpu totu cam in a-
cellu sensu, dupa care DD. Hagi Pantele,
G. Essarcu si alti subscriptori ai motiunei
Dlui G. Bratianu si-retragu semnatura de
pe motiune, — in urm'a caroru-a, dupa ore
cari esplicatiuni, Adunarea trece puru si
simplu la ordinea dillei.

„Torna interna frate!“

in Chronographia lui Theophane.

Plaiurile Emului suntu in ferbere; ser-
vitatea seculare a poporeloru serbo-slavine,
si macedo-romane reclama vindict'a liber-
tatei; cestiunea Orientalã — cum se dice in
limb'a diplomateca, este dejã la ordinea
dillei, s'eu mai bine, este ingagiata pentru
primaver'a de aproape, asiã precandu privi-
rile Europei sunt atintite spre moribun-
dulu imperiu Ottomanu, poporulu romanu
are mai multi tituli, are detorintia impera-
tiva s' si face ore-si care studiu, pucina
distractiune istorica spre Orientu, intr'a colo
in vallile Balcanului, de unde inca si pana
asta-di ni resuna acea sioptire doioasa fratiesca
din seculu VI. „Torna, torna frate“ nu mai
multu ca s' redicãmu sarcin'a — servitute;
— ci chiaru s' o scuturãm, si s' revindi-
cãm nationalitatea perduta a pamentulu
patriei romane.

Peninsul'a Emului in tempurile vechie
a fostu locuita de patru popore istorice:
Tracii la resaritu, Illurii la apusu, la brãu
Macedonii, la pole poporulu classicu Ellinu.

Istoria cestoru popore se perde de
parte in lumea antica, de parte cu Pelasgii
si Deucalion, (Orfeu, Dedalu, Hercule, Teseu,
Agamemnon la Troia, Omeru, Odiseulu);
Codru, Solonu, Licurgu, Temistocle, Leonid'a,
etc. Alessandru cellu mare, s. a. toti si
tote admirate, cã prunciloru biblia,) elle se
stinsera, s'eu trecura imboldite preste hotare,
ere pre ruinele loru cu tempu se redicãra
alte patru provincie a Republicei Romane:
Illuri'a, Achaia, Macedoni'a si Traci'a. Una
privire in istoria Romaniloru, la Farsalu,
la Filippi, la Actiu, si Dieii Olimpulu si
inaltia la Ceriuri de vuetulu armeloru, era
vallile Emului se uda in paraie cu sange
romanu.

Urmarindu cu attentiune politic'a ro-
mana, se pare, cã precum Republic'a gravi-
tasse spre Occidentu (Spania, Gallia), chi-
aru din contra Imperiulu tintia pururea spre
Orientu.

In seculu I. perdiendu-se si immor-
mentandu-se retiele romanismulu diresse
spre media-nopte in padurea Teutoburgica
cu Varrone si Arminu Cherusculu: — de
locu sub er'a mai feliçita a imperiulu, cu
inceputulu secululu II. actiunea romana se
diresse spre Orientu.

In Noricu si la Rinu — facia cu roiulu
teutono-germanu — Cesarii se multumira cu
valluri (d'in Dunarea de susu pana in Rinu)
forturi s'eu castelle la Dunare, inse si in Pen-
insul'a Emului a urmatu politic'a romana
espressa „de colonizare.“

*) Cu tote acestea Dl. Maiorescu siulu,
este, dupa lege, greco-catolicu, precum fu-
sesse si Maiorescu tatalu. Red.

Traianu s'farimandu braciele Daciloru
— anteluptatorii Geto-Sarmatiloru — in si-
nulu Carpatiloru fundã patria noua Popo-
rulu Romanu: Dacia Traiana.

Aurelianu ne mai potendu manutien-
strategie — Dacia Traiana; se retrasse si
se reconstitu sub dosulu Emulu: Dacia
Aureliana.

Constantinu cellu mare si mai temera-
riu: observandu pericolulu amenintatoriu din
Orientu-Parthii si Arabii—de la media-nopte:
Gotii, Schitii, Sarmatii; — conformu mas-
simeii romane traditionale: s' nu accepti pe-
riculu acasa cu manile in sinu, ei se pur-
cedi nainte spre intempnarea lui, cu ince-
putulu secululu IV. mutã si resiedinti'a im-
periale din apusu in Orientu la Bosforulu
Traciei, revindicandu astfelu una provincia
noua — de si, dorere, cu mari sacrificie:
Rumeli'a (Romania) pamentu patriei romane.

Cum am dice trei imperati mari, si trei
patrie Romane in Orientu: Traianu, Aure-
lianu, Constantinu. — Dacia Traiana; Da-
cia Aureliana si Rumeli'a (Romania); in
Carpati, la Balcanu si Bosforulu Traciei.

Acum s' ni-ar succede a licuri pucina
lumina prin orizontele istoricu allu acestoru
trei patrie Romane, asiã propusulu nostru:
a avisã la Orientu! si l'am dice resolutu.

Dacia Traiana.

I. Colonii lui Traianu plantati in sinulu
Carpatiloru chiaru atunci candu zimbiã ce-
riulu — seclu delungatu — mai seninu pre-
ste imperiulu Romanu; (a se vedã inscrip-
tiunile: „Dacia feliçita; Dacia secura; Da-
cia abundante.“ etc.) atãtu s' au iradecinatulu
de adancu, cãtu nu i-a mai potutu smulge
si sterpi neci viforele millenarie.

Terminandu-se in secl. II. processulu
pacificu allu assimilãrei cu remasițiile Daci-
loru, indatu in secl. III. se radicã si tunã
cellu d'antãiu viforu a migratiunei ginti-
loru, viforulu Gotiloru; si ce se dice viforu
in istoria? ceea ce se dice orcanu pre valu-
rile turburate a oceanulu.

Acestu viforu goticu a imbolditu legiu-
nile si multime de coloni din colo preste
Dunare in Mesia (274. d. Cr.) daca partea
cea mai mare de Romani din Dacia lui Tra-
ianu, fiindu legati de familiile, de averile
loru, si de pamentulu nascerei care era acum
patri'a loru, mai bine voira a suferi dom-
ni'a Gotiloru de cãtu essiliulu. Inse neci dom-
ni'a Gotiloru nu fu atãtu de aspra, cã-ci
acesti-a, ca nesce barbari, cari traiau din
predãrile bellice, de asta-di pre mane, —
vedindu-se in posesiunea tierrei, nu nu-
mai cã nu tulburã pre acesti locuitori paci-
fici, ei inca i si aperã in contr'a toturoru in-
curseloru, si i animã ca s' cultivãdie pa-
menturile, de unde s' si potã avã nutre-
mentulu pentru rapirile ce castigã cu ar-
mele din alte tierre *)

In secl. IV. Constantinu supr'a-numitu
mare, scoborindu in Mesia, ca si unu altu
Traianu, s'farimandu ordele Gotiloru, a redi-
cãtu podu preste Dunare si asiã Dacia Tra-
iana veni era-si sub poterea imperatiloru.

Religiunea crestina, care dupa cuvintele
lui Tertulianu, se seminasse in Dacia inca
in secl. II. acum se recunoscu de religiune
a statulu; de aci crestinisarea generale a
poporulu Romanu, era Constantinu si Elen'a
in tocm'a cu apostolii „Santi politici ai Orien-
tulu, era noue allu doile fundatoriu de
patria. *)

Hunnii 377—460 d. Cr.

Domnindu Gotii unu seclu Dacia Tra-
iana, dupa aceea le venire in spate Hunii;
natiune schito-mongolo-calmuca, cei mai fe-
roci intre tote poporele istorice.

Gotii trecura, din nãntea Huniloru,
preste Dunare — cerindu adãpostu la imp.
Valinte. — dara Romanii, vechii locuitori a
tierrei, legati de pamentulu nascerei loru si in-
vetiati prin calamitãtile delungate a trai in
prezine: nepotu lui Marianu mosiulu, care
pace in rabdare in midloculu barbariloru nu

*) Gibbon Istoria caderei Imp. Romanu
Cap. XI.

*) Poporulu Romanu implicite si pans
asta-di a conservatu cultulu imperatulu
Constantinu si Elen'a; in tota cas'a romana
icon'a lui Constantinu e obiectulu cultulu
religionariu; s' credemu, tempulu e aproape,
si Constantinu imperatulu va s' fia Santulu
politicu allu Romaniloru in Orientu.

se potura? induplecã neci de acesti dusmani a
omenimeii (Attila sbiciulu lui Ddieu) ca s' si
parasesca patri'a; precum marturiascesc si Tu-
rociu ***) — solis Valachis remanentibus. —
Assemene altu documentu inadinsu ungurescu
pentru essistinti'a si durat'a Romaniloru in
Dacia Traiana, sub domniea Huniloru, la
Notariulu lui Bela. — Mariu principele Bihoru-
lui nãntea deputatoru lui Arpadu se dice
infruntandu pre Attila, a moritu pentru pa-
tri'a Romana, (Notarius Belae, Cap. 20).

Gepidii, Bulgaro-Slovenii si Avarii

in Dacia si Pannonia, secl. V—IX.

Morindu Attila, numai decãtu cu fiii lui,
Hunnii sunt stersi d'in istoria ori petrecuti
la hotare; era apoi pre rondu pre rondu
alte semintfe barbare, a Gepidiloru, Bulgaro-
Sloveniloru si Avarii.

Gepidii cu regele loru Cunemundu ca-
diura si disparura sub topuzele Avariloru
(564).

Pre Avari si tierri'a loru i-au resipitu
si immormentatu bardele Franconiloru. —
Carolulu cellu mare-si lãncile „Slaviloru.“ (Ma-
rahani-Moravi). (797.)

Intre acestea Bulgarii si Slovenii, sta-
bilindu-se in Mesia si Illuricu, fundara dom-
nia: Regatu Bulgaru. (880.)

Ungurii in Dacia si Pannonia, 889.

Strivindu-se cu Avarii glotele Asiatece
cu secl. IX. Romanii din ambele Dacie,
Bulgarii din Emu pana in Carpati si Slavii
lui Sviatopolou senior, incepura a resuflã
mai liberu, dezvoltandu staturu autonome, fe-
derate si independinti.

Acum celle doue curti imperatesci a
Constantinoplei si a Apelor (Aachen) de
la Orientu si Apusu nepotendu suferi liber-
tatea poporeloru Romane si Slave de la
Balcanu si Carpati, ingagiara rondu pre
rondu roiuri noue Asiatece a supr'a loru,
pre Cazari si pre Unguri. (Aci poftimu a se
deschide istoria Universale la Leone VI.
imperatulu Bisantinulu, si Simeone regele —
de sange romanu Aurelianulu). — Bulgaro-Ro-
maniei federate; — 886. — la Arnulfu im-
peratulu de la apusu allu Germaniloru, si
la Sviatopolcu regele Moraviei cei mari;
si apoi a ne intorce cu faci'a la situatiunea
de asta-di politica, si fia cine s' fia jude-
catoriulu seu, noi numai ce adaugemu: cã
nemica nu este nou sub sore, neci preteni'a
unguresca cu a neamtulu.

Ungurii facandu-si detorinti'a de sim-
briati cu Bulgarii si cu Moravii numai de-
cãtu cu finea secl. IX. si-au deschisu calle
cu man'a armata in sinulu Carpatiloru, si
cu Arpadu intemeiandu o Ungaria-mare;
aci suntemu pana ca asta-di in bine si reu,
fii ai patriei comune.

Romanii lui Traianu.

Istoria este marturia cum ca ordele
barbare n' au pus manile pre cornele ara-
trulu cu atãtu mai pucinu pe arte si industria;
astfelu poporulu pacificu Romanu precum
l'am urmaritu pana sub domni'a Huniloru,
asiã si mai de parte a cultivatu pamentulu,
vite, si a manuitu maestriele; de voia de
nevoia fructulu sudorei salle la impartitu cu
domni dillei; a locuri-a fecera cauza co-
muna cu invasorii. Romanii la Dunarea in-
feriora soci federati regatulu Bulgaro-Ro-
manu; a locuri-a profitandu cu perirea du-
manulu (Avarii) se fundara in mai multe
principate autonome *) cu unu felu de su-
zeranitate sub imperatii Orientulu („Sed
tamen modo per gratiam Domini mei Impe-
ratoris Constantinopolitani, nemo potest au-
ferre de manibus meis“ Mariu princip. Bi-
horulu la Not. cap. 20.); in faci'a Carpa-
tiloru (Moldavia) sub principii Joviani; in
sinu in Ardenni: Juliani — Gelii; — la
Timisiu: Claudii, in Bihoriu, Betulia (Niru)
Satu-Mariu si Maramuresiu gintea Mariana.**)

***) Turocz Chronicum Hungarorum
Part. I. c. 7.

*) Ase vedã mai pe largu Tentamen
Criticum. A. Treb. Laurianu, p. XVI.

**) Cine nu scia ce e sadulu, resadulu
in gradina? — sedeo, resideo, sedi, satum
— dã aceea este sadulu, satulu, in vietia
publica Romana, este „planta vina“; satu,
plantatiune numimu tota comun'a; Satu-
Mariulu orasiu si comitatu este dara plant'a

A studiu sortea poporului Romanu sub felurite semintie: gotice, hunnice, sarmato-slavice, a studiu paralelu, si rindu perundu *tote acelle principate*. ma si plairi pretoriali — cheneziatu — *redicandu-se* si *apunendu* si insemna a temporis alterioru la istoria poporului Romanu, poporului lui Traianu; noi se grabimu inse a colo unde ne chiama cestiunea: preste Dunare la frati, „torna in torna fratre.“

Romanii in Dacia lui Aurelianus.

II. Aurelianus — nascutu in Sirmiu — dupa ce acum declinasse fortun'a imperiului Romanu, a rovacatu legiunile din Dacia Traiana, si trecaudu-le in Mesi'a cu multime de coloni, aci a fundatu noua patria Romana, (274) numita Dacia lui Aurelianus.

Sortea ori mai bine istoria Aurelianidiloru in secl. IV. V. si VI. este identica cu istoria imperiului orientali.

In secl. VII. scoborindu la Dunare Bulgarii si Slovania cuprinsera amandoue Mesiele. (680.)

De aci nainte se rumpe comerciulu politicu a Romaniloru din ambele Dacie cu imperiulu Bisantin, si mai intreca legatuinita bisericesca.

Aci inse cu stabilirea Bulgaro-Slovaniiloru in peninsula Emului, inceta si nimbulu latinu-romanu in Orientu, in favorea limbei elline.

Acum Romanii, avisati la fortele proprie, fecera cauza comuna cu Bulgarii.

Regatulu federatu Bulgaro-Romanu se desvelesce in istoria mai apriatu cu Vod'a Bogor (847.) Bulgaro-Sloveni initiati prin compatriotii Romani, primira religionea crest. in frunte cu domnulu lor. Apostolii loru bine-meritati: fratii Metodiu si Curillu.

Cu crestinisarea Bulgariloru se concepe si o cestiune noua, *cestiunea bulgara*, care neci asta-di nu este deslegata, fia ca s'a legatu si deslegatu atatea ronduri cu canone bisericesci (Conciliulu ecumenicu Constantinopolitanu (869) decise ca Bulgarii (Mesia) se stee sub patriarchatul Constantinopolitanu) si cu sabia.

Istoria Bulgari culminada in *dusmania secularia cu curtea Bisantina*; si se vedece prin *fanatismu religiosu*, aici si lacrimile nostre a romaniloru *limba bulgaro-slava, litere curille pana si in biserica*; tote spre desastrulu latinitei; lacrima si desastru pentru amendoi ochii, de la *bulgari ca da la greci*.

Cu finitulu secl. IX cu invasiunea Unguriloru, Bulgarii era la putere mare; Simeonu regele infrunta pre bisantini cu Ungurii simbrati, la Balcanu; precandu in campi'a Carpatiloru — intre Tis'a si Dunare — Zalanu voda se mesura cu Arpadu.

De aci Bulgaro-Slovania unu seclu delungatu, allu X-le, arruncati intro doue focuri — Bisantini si Unguri, — la an. 1019 imperatulu Basiliu supr'a-numitu Bulgaroeton (esterminatoriu de Bulgari) a desfiintatu regatulu federatu de la Balcanu, Bulgaro-Romanu.

Aci urmedia doue secle de sclavia preste Bulgarii; era sclavulu n'are istoria ci patime, asi'a poftimu a se ceti la rondulu sau cronicale bisantine, si annalele Ungariei.

Se incepemu cu Laonicu Calcondila, se citamu unu passu ori doue, si Romanii aurelianidi se numescu *Blachi* antai'a-si data in istoria si de odata Daci, Mesi, si Bulgarii, etc. permutatu de la poporele si tierrele stapanite si locuite ore candu. Acum Romanii lui Traianu in atingere si comerciulu ne incetatu cu cei de locu scrietorii straini li dadera tote apelle-si porecle, pana la dragalasiulu de „*mocanu*“ Se audimu inse vorbindu pre bisantini: „*Dacorum sive Blachorum lingua similis est Italarum lingvae, tamen corrupta et differens adeo, ut difficulter Itali queant intelligere*“ mai la valle „*Nihil differunt ab Italis, caetera etiam victus ratione armorumque et suppellectilium apparatu, etiam num eodem utentes*“, si mai la valle insirandu cuprinderea Beotiei adauge: „*Pindum montem Blachi incolunt, quibus eadem cum Dacia est lingua*“ adeca cu Daco Romanii lui Traianu, pentru ca in

cea mai stralucita romana a Sozasiulu, inchinata in onorea lui *Mariu*, care respunsese: „*nobis autem viventibus, neci o palma de locu*.“

sec. IX. Europ'a nu cunosce altfelu de Daci cari se vorbesca limba itala, decatu pe cei din Pindulu Tessaloi.

Altu istoricu, *Niceta*, vorbindu mai departe ca cellu dantaiu cu doue secle in vietia lui Isaci Angelu, si in muntele Emului intru assemene intimpina locuitori voinici *Blachi*, cari sunt vrednici se se m-sure cu armatele imperiale; *Blachi* pre cari i numesce de la tierra Mesi si Daci precum face si Laonicu: „*Haemi montis accolae sibi et Romano (Byzantino) imperio infestissimos reddidit, qui olim Mysi, nunc Blachi nominantur*.“

Cotindu la Ann'a Comnen'a respective ascultandu instructiunea imperatului Alexiu data lui Niceforu pentru assentatiune, ni-se pare ca i-a casunatu pre pecurarii Seliscoloru, ori munteni Abruzziloru: „*Alexius imperator caesari Nicephoro mandaverat, ut quam plurimos posset, conscriberet milites, non e veteranis, sed novos, nempe Bulgaros et pastoriae duratos vitae laboribus, agrestes juvenes incertis sedibus vagos quos communis dialectus Blachos vocare consuevit*“.

Curtea bisantina sfarimandu Bulgarii din calle, acu-si se arrunca si a supr'a Ungariei. Pre coron'a tierrei stralucia inscriptiunea cunoscuta: „*Κοσμοπύλος Βάσιλεως Ρωμαίων*“ porfirogenitulu, si Michailu *ὁ Δούκας* mai apoi intrige intre Arpadi, alta data affinitate, a locuri-a cu mana armata Ioanne Cinnamuri sriitoru bisantin din sec. XII; descriindu dusmaniele imperatului Manuilu Comnenu, cu regele Ungariei Stefanu III. insemna espressu cumca una aripa a ostirei imperatesci sub ducele Leone Bataciulu s'a formatu *dintre Blachii lui Aurelianus*: „*Leonem autem Batazem nomine aliunde cum exercitu perinde magno, maxime vero Blachorum ingenti multitudine, qui Italarum coloni quondam fuisse perhibentur, ex locis Ponto Euxino vicinis irruptionem in Hungariam facere jubet*“ etc. Hist. Libro V. Cap. 4. A se vede despre acesta batalia si Thurocz Chronica Hungarorum Pars. II cap. 63. — Batace preste Moldo-Romania, — Alessiu imp. strabate in Banatu „*pugnarunt cum Graecis ultra rivulum Caraso, versus Boron*“ — *Fuit manus Domini cum Graecis, nec potuerunt Hungari resistere. Tanta ergo strages raro facta est, quanta ibi contigit. Rivulus enim Caraso, humano sanguine in tantum mixtus fuerat, quod omnino sanguis esse putabatur*“ etc.

Dacia lui Aurelianus revindicata prin fratii Asani. 1186 - 1392, Stulu Dumitru parascesce Tessalonia a greciloru, si se muta la Strinavu, — Trinoviu —

In secl. XII. Europ'a furnica de assemeni friguri Orientali, ca si celle de asta-di bine ca in alta editiune.

Pre valurile Adriaticei se imbultiau cruciatii (itali, galli si teutoni) pre intreocute la locurile sante.

la Bosforu domnia unu guvernulu imperialu pinu de patime si incarcatu de detorie; domnia chiaru ca padisiahulu de asta-di cu sufletulu in pumai; guvernulu neci grecu neci romanu; ci numai despoticu imperialu in Balcanu resuna tipete de dorere de sierbitutu, Romanii si Bulgarii din Mesi'a ne mai potendu supporta tributulu si alte imposita a Greciloru halosi, *rapira armele sub fratii Petru si Asanu*, cari se trageau din famili'a regelui Samuilu Asanu (1186). *)

10 anni de dilie au infruntatu Asanii armatele imperatesci, cu barbatia, campulu de la Varna, Sofi'a, Naissu si Berea s'a saturatu in sange, ci *Regatulu Bulgari si a eluptatu independintia*.

„*Redicarca Romaniloru si succesele loru a supr'a imperiului bisantin facura scototu in tota Europa, sentimentulu loru de libertate si nationalitate ajunse pana la Rom'a (Laurianu Istoria Roman. pag. 235.)*“

Aci pentru cei interesati, a se deschide; *Tentamen Criticum* — assemenea de Laurianu, eminentulu nostru filologu si istoricu — si se va desvel multa lumina in istoria Aurelianidiloru, istoria politica nationale si bisericesca, fia ca suntemu cu predilectiune facia cu imperatulu Onuti, si am discute

*) ma insusi S. Dumitru, cum dicea legend'a — scarbitu in contra elliniloru a parasitu nevedutu Tessalonia si biserica Greciloru, si s'a mutatu in Trinoviu in biserica Assaniloru. — de aci mare santu si mare patronu romanu;

cu vna placere negociatiunile lui in cestiunea Bulgari cu pontificele Innocentiu III. (1203) inse ca se nu abusamu de propusulu nostru, ne vomu multiami este cu una allusiune.

Bulgaria, merulu de certa intre Orientu si curtea Romana, rumpendu legatuinitiele politice cu Constantinopolea, numai decatu Ioannitiu cellu mai mare intre Asani; a sfarmatu si legatur'a bisericesca cu grecii Bisantului, si s'a unitu cu biserica Romei. „*Cum placuit Domino Nostro Iesu Christo me Dominum et Imperatorem totius Bulgariae et Blaciae facere, inquisivi antiquorum nostrorum scripturas et libros, et beatae memoriae Imperatorum nostrorum praedecessorum leges unde ipsi sumpserunt regnum Bulgarorum et firmamentum imperiale, coronam super caput eorum, et patriarchalem benedictionem, et diligenter perscrutantes, in eorum invenimus scripturis, quod beatae memoriae illi Imperatores Bulgarorum et Blacorum Simeon, Petrus et Samuel, et nostri praedecessores coronam imperii eorum et patriarchalem benedictionem acceperunt a sanctissima Dei Romana Ecclesia, et ab apostolica sede, principe Apostolorum Petro. Sed imperium meum voluit benedictionem et imperiale firmamentum coronae capitis imperii sui suscipere, et patriarchalem benedictionem ab Ecclesia Romana, et a Sanctissimo Patre nostro universali Papa tertio Innocentio*“ etc. mai la valle: „*Ecce enim omnes totius imperii mei et tenimenti et Patriarcha meus metropolitanus, Episcopi, et Archiepiscopi et cuncti sacerdotes Romanae subsint Ecclesiae, et teneant legem et consuetudinem, et observationem, quas tenuerunt beatae memoriae imperatores totius Bulgariae et Blaciae*“ etc.

Ecce, catu de lungu citatu, si inadinsu latinu originalu! adeca cu inceputulu sec. XIII. vorbesce din Colonii Emului Maestate Romana, ca *domnu si imperatu*: ca-ci romanulu nu i-e indemana „*rege*“ Blaciloru si Bulgariloru, Bulgari si Blacie; stranepotu de sange romanu regiloru Asani: *Simeonu Petru si Samuilu*, domnu si imperatu naintea carui-a cadura sfarimati bisantini, cadu in pulbere *Balduiu* — primulu cesare a Cruciatiloru — *imparatu carui-a in Trinoviu i resiedea Patriarchu metropolitanu* (totodatu si Primate „*totius Bulgariae et Blachiae*“) mai multi Archiepiscopi si Episcopi (5. sub disputa cu Emericu a Ungariei, atunci si a Beiusiulu prin Archiepiscopulu de Colocca sub intrebare la Rom'a): „*eique Metropolitanis, tam in Bulgaria, quam Blaciae provinciis constituti subjaceant, et juxta formam canonicam reverentiam Primati debitam exhibeant et honorem. Datum Anagninae, Sexto Kalendas Martii, indictione septima, incarnationis dominicae anno MCCII Pontificatus Innocentii tertii anno septimo*“.

Bulgaria si Blacia revindicata de sub bisantini au infortu unu seclu liberu dar' apoi cadindu pe rondu desastrelu Mongolo-Tatariloru (1285) si a Turciloru sub Sultanulu Bajazet la an. 1392) s'a stersu de pa cart'a poporeloru politice.

Scapetandu astfelu braciele aurelianidiloru, multime de coloni Romani trecera la fratii loru din coce, aici de o parte contribuira cu fortele loru la *organizarea celloru doue principate Moldo-Romane*; era de alt'a, dadera mare aventu comerciulu prin tote orasiile mai mari alle Ungariei (Budapest'a, Miscoltiu, Colocca, Canisi'a, Segedinu, Oradea-M.s.a.) Cesti venitii, de la pronunciere („*ti*“ desu) se numire *timtari*, era cei remasi inca luare nume de *Cutiolaci* — la straini. — Scrietorii nostri moderni i saluta de Macedo-Romani, era noi pentru a constata svenirile nationali inchidemu cu versulu — cu genulu — doiosu allu Macedo-romanei sioptindu din collinele Emului, de pre cellu-altu malu aDunarei:

Fa baditia pietr'a'n dice

La estu malu *currendu de-ai trece!*

Ca suntemu de soiu romanu

Nu suntemu de neamu paganu

Despica Dunarea 'n doua

Se facemu *ubire noua*. *)

Belvedereca Satu-Marului, Jan. 1876.

I. Silviu Selagianu, Curionu.

(Cont. va urma.)

*) „*Doruri si Sperantie*“ de Dr. I. C. Dragescu.

De sub Carpatii nordici.

De multi anni tacemu, si tacere manco ni devine odiosa si nesuferibila inse ni-sau implutu pocalulu si debus desertamu. De cate ori cetimu in d'artici privitori la sortea Romaniloru; si interesati, ca-ci dinsi in tote partile progressedia in literatura si limba, partea civila, catu si cea clericala, a din urma sunt ferociti aflandu-se la seminaru mai multi, prin urmare poformedia societati depline, lucrandu anima spre cultivarea propria in limba literatur'a rom. devenindu membri clerului romanu. Nu asi'a inse teologmani de la Ungvaru *) unde acu de multi anni suferu dispretulu domnilorvoni precum cetimu de presinte planantecessoriloru nostri in cartile romanese afla in Archivulu seminarului respese neci una data ca de presinte nu arretatu urr'a ce porta facia cu teologmani din dieces'a Oradei-Mari Aveam sperare de a inainta in literatur'a si romana sub Revidis D. Nicolau Totu torulu seminarialu inse si acesta s'au nemicitu lessandu-ne si e verosimnu-lu vomu revede decatu ca Episcopi Eperiesiu.

Ca in totu annulu, asi'a si acumtenuitu teologii rutenii societate publiccare ocaziune rectorulu zelosu au vorse se dechiame o poesia romana, insere! membrii societatei nu seu au (tenuendu limba romana cea dulce s'au mosa de limba ciganesca), — si asi'a masu afara punendu in loculu ei unu ceo nu coresponde cu caracterulu unu certu.

Folosulu teologiloru romani de la varu e ca cu incetulu si-uita limba mpetrecandu intre slavoni patru anni e mai multu uita chiaru si cantecele recesci neavendu ocaziune si de la c'invetie — de care au cea mai mare urmare va fi ca sosindu tempulu ca ferociti de a fi unsi de ministri ai lui Cristosu, nu voru fi in starea a spunde missiune inalte si prea Sante

Urr'a ce o arreta domni Slavprivinti'a teologiloru romani o dovede prin aca, ca avendu romanii si in antecedinti privilegiu a cetii S. Scriptu limb'a romana, acu acestu privilegiu stersu si sunt siliti a asculta cat „*bozse moi — bozse moi*“ „*ca-ci ne-satu*“ inse de o parte au facutu forte ca au stersu acestu privilegiu din acsideratiune, ca in annulu trecutulu ni-a se cetimu S. Scriptura in chili'a ce se de „*fumatoriu*“ — in acestu annu neci nu e permisu. Mai departe precum i mai dinainte asi'a si in an. c. se-au inpredicariile ordinate prin legile semin — la care ocaziune t. rom. s'au prega o predica romana si alt'a magiara — in nindu ordulu pre cea romana, abi'a aputu respectivulu teologu dupa datin numele tatalui,“ etc. numai decatu s' d'itu o murnitura si hohotu din parteclogiloru rusiaca improuna cu mai mare respectivulu predicante ne conturbaprin acest'a si-au continuatu predica in fine.

Si ori capetatu-au respectivulu la t'ru paciinti'a cea mare? Neci decatu urr'a nu-i lasa a lauda neci pre un manu, nu, pentru ca predica e facutu romana, era de cum-va e facuta in magiara atunci dicu ca nu li-e rusimaniiloru a face predica in limba s'adupa acestea cine s'ar pote acomodar' ghici vointi'a loru? Teologii rom. vediuandu si suferindu aceste tote? I feru cu paciintia ca-ci de graiescu graiulu aduce pedepsa dupa sine se ar' grai mai multe, atunci informatie facuta en trei lune inainte de tempulu firesce ca la Oradea-Mare e primita dela si nevinovatii teologi capeta a t'june pentru portarea loru cea rea. assertiunile nostre se pote ca voru dice acei On. cetitori acu presbiteri,

*) Strigoniu, Pest'a Oradea-Mare.

Continuarea pre pag. 21.